Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

7
2023

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

7491
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 406 sahifa, 30-iyul, 2023-yil.

Bosh muharrir:
Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abdurahmonov Qalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar, fan, ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat va sport masalalari bo'yicha maslahatchisi o'rinbosari
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori
Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dots., O'zR Tabiat resurslari vaziri o'rinbosari
Djumaniyazov Maqsud Allanazarovich, Qoraqalpog'iston Resp. Tabiat resurslari qo'mitasi raisi
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abdurahmanova Gulnora Qalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori
Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori
Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU profesor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasi professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universititi rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., prof., Atrof-muhit va tabiatni muhofaza qilish texnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktaranti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Imomqulov To'lqin Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Green Economy Transition Strategy for Uzbekistan 6
Raekwon Chung, Chairman, Supervisory Committee for New Climate Innovation Center at TSUE

Jahon Savdo Tashkilotiga a'zolikning dolzarb masalalari............8
Nodira Shotursunova, Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

"Yashil iqtisodiyot"dan "yashil taraqqiyot" sari............12
Shoyqulov Baxtiyor Bakirovich, t.f.n., dotsent

Tadbirkorlik faoliyatida yuzaga keladigan risklarni sug'urtalashning mohiyati va xususiyatlari............16
Egamov Zoxid Baxtiyarovich, bosh mutaxassisi

Unleashing the Potential of Human Capital for Green Development:
Bridging the Gap between Environmental Sustainability and Skill Development 26
Muratova Muzayana, Teacher

Анализ состояния применения механизма инновационного управления
инфраструктурами нефтегазовых предприятиях в условиях глобальной потепление земли............34
Кучаров Аброр Сабиржанович, профессор; **Динара Нурмамад кизи Ишманова,** доцент; **Тю Константин Геннадьевич,** соискатель

Enhancing Methodology for Developing Professional and Communicative Skills

of Future Economists in the Context of Teaching English and Green Economy 39
Nargiza Samandarova Muxammadovna, Teacher

The Role of Higher Education in Shaping a Sustainable Green Economy............47
Ikromov Sayidolim, Teacher

O'zbekistonda yashil turizmni rivojlantirish istiqbollari............54
Rasulova Nigora Yusupovna, kafedra assistenti

Qishloq hududlarini rivojlantirishda agroturizmning ahamiyati 58
Jontemirova Iroda Ikrom qizi, talaba

Iqtisodiy rivojlanish yo'lida "Yashil iqtisodiyot"ning o'rni............61
Hamroyeva Sevinchbonu Hamroyevna, talaba

O'zbekistonda yashil iqtisodiyot va yashil byudjetlashtirish tizimiga o'tishning ahamiyati............64
Raxmanov M. A., tayanch doktorant

Sustainable Globalization: Nurturing a Green Economy in Higher Education............68
Tukhtaeva Shakhnoza, Teacher

Qishloq xo'jaligida ishlab chiqarishni investitsiyalar yordamida oshirish xususiyatlari............75
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, kafedra dotsenti; **Djumaniyazov Ubbiniyaz Ismayl uli,** tayanch doktoranti

Qishloq xo'jaligi nisbiy samaradorligini baholash............79
Berkinov Bozorboy, iqtisodiyot fanlari doktori, professor; **Qulmatova Sayyora Safarovna,** PhD; **Ruxsatova Rushana O'ktamovna**, erkin tadqiqotchisi

O'zbekiston Respublikasidagi yirik tijorat banklari kreditlash amaliyotining ekonometrik tahlil va natijalari 86
Kaxxarov Ulug'bek Xalmatovich, mustaqil izlanuvchi

O'zbekistonda eksportni kreditlash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo'nalishlari............97
G'aniyev Shaxriddin Abduvoxidovich, i. f. d., professor; **Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich,** i. f. f. d. (PhD)

Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellashtirish samaradorligini yanada oshirish usullari.............102
Raxmanov Mexridin Sindarovich, kafedra dotsent v. b.

Banklarda moliyaviy resurslarni boshqarishning ayrim rivojlangan mamlakatlar tajribasi............106
Ortiqov Uyg'un Davlatovich, kafedra dotsenti, i.f.n.

Зарубежный опыт в области цифровизации цепочки поставок продуктов питания 115
Марданова Барно Асатуллоевна, докторант

Environmental culture and building the ecosystem performance: An empirical analysis from Uzbekistan............119
Aziz Zikriyoev, PhD

Kichik biznes subyektlarining eksport salohiyatini oshirishda innovatsiya
va raqamlashtirish bo'yicha xorij tajribasi............129
Kambarova Sh. M. i.f.b.f.d. PhD

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Xalqaro dividend siyosati tajribalarida “S&P 500 dividend aristocrats” amaliyoti va uni milliy fond bozorida qo‘llash imkoniyatlari 134
Sherkuziyeva Nasiba Abrorovna, dotsent

Yirik sanoat korxonalarida innovatsion menejmentni joriy etish asosida mehnat samaradorligini oshirish yo‘llari 139
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i. f. b. f. d. (PhD), dotsent; **Saotaliyeva Nozima Isomiddinovna,** talaba

Byudjyetdan tashqari mablag‘lari samaradorligini oshirishda davlat xaridlarining roli 147
Norov Akbar Ruzimamatovich

O‘zbekistonda sanoat kooperatsiyasi asosida tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishni mahalliylashtirish jarayonlari tahlili 151
Egamberiyev Shuxrat Satimbayevich, i.f.f.d.(PhD)

Aholining tadbirkorlik faolligini oshirishda oilaviy tadbirkorlikning roli 158
Xudayarova Maftuna Shavkatovna, tayanch doktorant

Elektron tijoratni samarali tashkil etishda raqamli platformalarning yaratilish texnologiyasi 164
Karimova Shirin Zoxid qizi, tayanch doktorant

Tadbirkorlik subyektlarini moliyalashtirish mexanizmini takomillashtirish orqali aholi bandligini ta’minlash 168
Shakirova Nigora Axralovna, kafedra dotsenti v.b.

Aglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanini harakatlantiruvchi omili sifatida 172
Raximbayev Akmal Azatboyevich, mustaqil tadqiqotchi

Overview of Environmental Management in Uzbekistan: A Comparative Analysis of Protected Areas and Waste Management....177
Mamadjonova Sarvinoz Sharifjonovna, PhD

Obligatsiyalar bozorining paydo bo‘lishi va uning iqtisodiyotga kapital jalb qilishdagi ahamiyati 182
Xushvaqov Islombek Muxammadi o‘g‘li, tayanch doktorant

Iqtisodiy subyektlarga soliq yukini hisoblashning ahamiyati va zarurati....186
Abduturopov Jasurbek Nozimjonovich, mustaqil izlanuvchi

Muammoli kreditlar va ularni bartaraf etish yo‘llari....195
Tojiyev Sardor Dilmurod o‘g‘li

Yangi O‘zbekiston taraqqiyotida sug‘urta munosabatlarini amalga oshirishning ahamiyati va zarurligi....199
Abduturapova Dildora Farxodjon qizi, tayanch doktorant

Assotsiativ qoidalar va bozor savatlarining tahlili 205
Sh. B. Rajabov; Sadinov Aziz Ziyadullayevich, 3 st year doctoral student

Mamlakatda davlat soliq xizmati organlari soliq ma’muriyatchiligi faoliyati tahlili....210
Tashmuxamedova Yayra, tadqiqotchi

Exploring the Integration of Management and Marketing Strategies in Higher Education Institutions: Addressing Crucial Gaps for Enhanced Organizational Performance....213
Rakhimova Gulnoza, Teacher

Особенности научной биографии художника Урала Тансыкбаева (на материале эпистолярного наследия)....218
Искендир Аккуралай Абдиуалиевна, докторант

Raqamli iqtisodiyot: milliy iqtisodiyot drayveri 222
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna, kafedra dotsenti; **Berdiyeva Janonaxon Jahongir qizi**

Роль цифровизации туристической отрасли в повышении её экспортного потенциала страны 228
Суюнова Фотима Баходир кизи, базовый докторант

Таргетирование инфляции в Узбекистане: предпосылки применения и первые итоги 233
Рашидов Рахимжон Искандарович, в.и.о доцента; **Якубова Шамшинур Шухратовна,** к.э.н., доцент, докторант (DSc)

O‘zbekistonda tadbirkorlik faoliyati va uning barqarorligini ta’minlashda sug‘urtaning o‘rni 240
Nomozova Qumri Isoyevna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Tijorat banklarining investitsion jozibadorligini takomillashtirishning xorijiy davlatlar tajribalari....248
Nazarov Qilich Xolmuradovich, kafedra assistenti

Bank moliyaviy xavfsizligini ta’minlashda huquqiy mexanizmlarning o‘rni....255
Akbarov Behzodhon Ulug‘bek o‘g‘li, mustaqil tadqiqotchi

Tijorat banklarida muammoli aktivlarni boshqarishning dolzarb masalalari....262
Do‘sanov Doniyor, magistr

Tijorat banklarida raqamli texnologiyalarni joriy qilish xususidagi ilmiy-nazariy qarashlar 269
N. N. Ro'ziyev

Exploring the Potential of Islamic Finance in Uzbekistan 277
Sattorova Nasiba G'anijon qizi, Teacher

O'zbekiston Respublikasida tijorat banklari faoliyatini tartibga solish tizimining zamonaviy holati 284
Murodova Dilnoza Choriyevna, PhD

Kredit mexanizmini metodologik asoslarini takomillashtirish 288
Gadoyev So'hrob Jumakulovich, mustaqil tadqiqotchi

Korxonalarda raqamli marketing vositalaridan foydalanish xususiyatlari 295
M. A. Saparova, talaba

Приоритетные направления модернизации системы подготовки туристских кадров 299
Очилова Хилола Фармоновна, к.э.н., доцент

Improving the use of competitive strategies in the management of sewing and knitting enterprises during green development 304
Vafoyeva Dilafruz, Teacher

O'zbekistonda savdo xizmatlari sohasining rivojlanish tendensiyasi va istiqbollari 311
Xojiyev Elshod Yoqub o'g'li, katta o'qituvchisi, PhD

O'zbekiston Respublikasida aholini ijtimoiy himoya qilishning zamonaviy statistik usullaridagi tahlili 316
Kutbitdinova Muhayyoxon Inoyatovna, tayanch doktorant

O'zbekiston to'qimachilik sanoatida CRM strategyalaridan foydalanish yo'llari 323
Xalilova Nafisa Komilovna, magistrant

Ko'zi ojiz shaxslarni ish bilan ta'minlashni qonunchilik vositasida tartibga solishdagi xorijiy tajriba 327
Usmonov Ziyodulla Ulmas o'g'li, tayanch doktarant

Оптимизации операционной стратегии и повышение экономического потенциала хлопково-текстильных кластеров 334
Джурабаев Отабек Джурабаевич, доцент кафедры

Необходимость управления активами и пассивами современными банками Узбекистана 341
Фаттахова Муниса Абдухамитовна

Transport logistika xizmatini eksportni takomillashtirishga ta'siri 349
Jumabayeve Akmole Sheraliyevich, magistrant

Цифровая валюта: возможные последствия вывода из обращения наличных денег 354
Бахромов Мирзаахмад Рустам угли, студент; **Абдикаримова Динара Рустамхановна,** научный руководитель, д. э. н. (DSc)

Systematic mapping study of higher education in green development context 361
Asqarova Feruza Abdullaevna, Senior Teacher

O'zbekistonda rekreatsiya turizmini rivojlantirish imkoniyatlari 368
Vayskulov Ramazon Alisher o'g'li, kafedra o'qituvchisi; **Shaymanova Nigora Yusupovna,** tayanch doktoranti

Особенности подготовки юных футболистов на этапах начальной подготовки, спортивно – оздоровительном и групп начальной специализации 373
Д. К. Исмагилов, кандидат педагогических наук, доцент

Optimizing Financial Resources Management in Treasury Systems for Sustainable Green Development 377
Shodmonkulova Shahlo, PhD student

Iqtisodiy xavfsizlikning institutsional asoslarini takomillashtirishning xorij davlatlar tajribasi 384
Mamatov Sardor Axmatjonovich, mustaqil tadqiqotchi

Bank tizimida resurs bazasini mustahkamlash yo'llari 390
Voxidov Oybek Rozikovich, mustaqil tadqiqotchisi

Integrating Career-Oriented Communication Competences in English Language Teaching for Future Specialists in Higher Education Institutions: A Catalyst for Green Economy 398
Rajapov Sulaymon Nuraddin Ugli, Teacher

Tijorat banklari faoliyatida raqamli texnologiyalaridan foydalanish samaradorligini baholash istiqbollari 406
Fayziyeva Muyassarzoda Xancharovna, mustaqil izlanuvchi (PhD)

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

QISHLOQ XO‘JALIGIDA ISHLAB CHIQARISHNI INVESTITSIYALAR YORDAMIDA OSHIRISH XUSUSIYATLARI

Bauyetdinov Majit Janizaqovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Moliya kafedrasi dotsenti

Djumaniyazov Ubbiniyaz Ismayl uli
Qoraqalpog‘iston qishloq xo‘jaligi va agrotexnologiyalar instituti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Maqolada qishloq xo‘jaligida ishlab chiqarishni investitsiyalar yordamida oshirish zarur ekanligi ta’kidlanib, hozirgi kunda mamlakatimizda olib borilayotgan islohotlar tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: investitsiya, qishloq xo‘jaligi, aholi farovonligi, ish o‘rinlari, infratuzilma, fermer xo‘jaliklari.

Аннотация: В статье подчеркивается необходимость увеличения производства в сельском хозяйстве с помощью инвестиций, а также анализируются реформы, которые в настоящее время проводятся в нашей стране.

Ключевые слова: инвестиции, сельское хозяйство, благосостояние, рабочие места, инфраструктура, фермерские хозяйства.

Abstract: In the article, it is emphasized that it is necessary to increase production in agriculture with the help of investmens, and the reforms carried out in our country are analyzed.

Key words: investment, agriculture, welfare, jobs, infrastructure, farms

KIRISH

So‘ngi yillarda o‘tkazilayotgan oliy darajali forum va uchrashuvlarda xorijiy davlatlar bilan bir qator bitim va kelishuvlarga erilishib qishloq xo‘jaligida investitsiyalarning salmog‘i ortmoqda. Investitsiyalar oqimini yanada ko‘paytirish hamda ushbu sohada tadqiqotini olib borayotgan tadqiqotchilarni xorijiy stajirovkalarga yuborish va ilg‘or davlatlarning tajribasini o‘rganish.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 23-oktyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi qishloq xo‘jaligini rivojlantirishning 2020–2030-yillarga mo‘ljallangan strategiysini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF–5853-sonli Farmoni 1-ilova 2-bob 3-bandi soha boshqaruvida Davlat ishtirokini kamaytirish va investitsiyaviy jozibadorlikni oshirish to‘g‘risida qayd etilgan [1].

2023-yil 11-iyul kuni O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyev raisligida investitsiyalar jalb qilishni yanada kengaytirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar yuzasidan videoselektor yig‘ilishi o‘tkazildi. Davlatimiz rahbari yig‘ilish kun tartibidagi asosiy masalaga o‘tar ekan, yer yuzining turli mintaqalarida davom etayotgan nizo va to‘qnashuvlar, shafqatsiz raqobat davrida savdo va investitsiya oqimlari, Tovar va xizmatlar aylanishida transport-logistika tizimi tobora murakkablashib borayotganini qayd etdi. Shunday og‘ir va tahlikali vaziyatda, odamlarimizga munosib sharoit yaratishi uchun yuz minglab yuqori daromadli ish o‘rinlarini tashkil etish, dunyo bozorida raqobat qila oladigan mahsulotlar ishlab chiqarishni ko‘paytirish zarur.

Buning uchun esa yangi-yangi texnologiyalar, zamonaviy ishlab chiqarish quvvatlari, malakali mutaxassislar kerak. “Bular nimaning hisobidan bo‘ladi? Albatta, faqat va faqat investitsiyalar hisobidan”, – deb ta’kidladi Prezident.

“Ma’muriy islohotlar doirasida investitsiyalar, sanoat va savdo sohasida davlat boshqaruvini samarali tashkil qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida” Prezident Farmoni (PF–111-son, 21.07.2023 y.) qabul qilindi. Farmonga muvofiq yangi investitsiya loyihalarini ishlab chiqish va amalga oshirish bo‘yicha loyiha ofislari tashkil etiladigan vazirlik va idoralar ro‘yxati shakllantirildi [2].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

M. Xalmurzayev va M. Xomirzayeva maqolasida keltirilishicha qishloq xo‘jaligiga investitsiyalarni jalb etishda eng avvalo yangi yerlarni o‘zlashtirish, hosildorlikni oshirish hisobiga o‘simlikchilik tarmog‘ini rivojlantirishga, chorvachilikda esa chorva mollarining zotini yaxshilash, chorvaning ozuqa bazasini mustahkamlash, shuningdek, baliqchilik, asalarichilik, parrandachilikni rivojlantirishga qaratilmoqda [3].

O. Qahhorov, A. Naimov va O. Sayfulloyev ma’lumotlarida qayd etilishicha investitsiyalarni jalb qilinishi mamlakat uchun davlat miqyosida, hududlar miqyosida, korxona miqyosida qator afzalliklarga olib kelishi mumkin ularning asosiylari quyidagicha keltirilgan:

1. Import o‘rnini bosish va valyutani tejash
2. Mamlakat to‘lov balansining yaxshilanishi
3. Iqtisodiy o‘sish sur’atlarining oshishi
4. Ishlab chiqarish quvvatlarining oshirilishi
5. Aholi turmush farovonligi oshishi
6. Ilg‘or xorij tajribasi va texnologiyasining kelishi
7. Soliq tushumlarning oshishi
8. Eksportni kengaytirish va valyuta tushumlarini oshirish
9. Mehnat bandligi, ish unumdorligi va malakaning oshishi [4]

R. Mustafayeva fikriga ko‘ra Davlat investitsiyalari fermerlarning rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlar va qulay muhit yaratishda muhim rol o‘ynaydi. Davlat investitsiyalariga ehtiyoj borligining bir qancha sabablari bor. Birinchidan, xususiy sarmoyadorlar erishib bo‘lmaydigan investitsiya ko‘lami, ikkinchidan, xususiy investorlar uchun noqulay bo‘lgan davrda foydaning amalga oshishi ularni qo‘rqitayotgani, uchinchidan, xususiy investorlarning davlat infratuzilmasiga (qishloq yo‘llari, irrigatsiya tizimlari va boshqalar) sarmoya kiritishdan manfaatdor emasligi.

Qishloq xo‘jaligi iqtisodiy rivojlanishga ko‘maklashish, qambag‘allikni qisqartirish va oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlash bo‘yicha o‘zining muhim vazifasini bajarish uchun xususiy investitsiyalar muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, xususiy investorlarni qishloq infratuzilmasi, jumladan, irrigatsiya tizimi, transport va saqlash tizimlari, shuningdek, energetika va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan ishonchli foydalanish imkoniyatlari ham jalb etayotganini alohida ta’kidlash lozim. Investitsiyalarni jalb qilish siyosati nafaqat xususiy sektorni ko‘paytirishga qaratilgan bo‘lishi kerak balki barqarorlik va mas’uliyat. Fermerlar, ayniqsa rivojlanayotgan mamlakatlardagi kichik fermerlar ko‘pincha qishloq xo‘jaligiga xususiy investitsiyalarning asosiy manbai hisoblanadi [5].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot metodologiyasi O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari va boshqa normativ-huquqiy hujjatlarni, mahalliy va xorijiy mualliflarning ushbu sohada olib borgan tadqiqotlari, shuningdek ushbu masalalar bo‘yicha ilmiy-amaliy anjumanlarni o‘z ichiga oladi. Shuningdek maqolada ma’lumotlarni tahlil qilish va axborot sintezi usullaridan foydalanilgan.

1-jadval: O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyoti va qishloq xo‘jaligi tarmog‘iga kiritilayotgan investitsiyalar to‘g‘risida ma’lumot

Hududlar	2017-y.	2018-y.	2019-y.	2020-y.	2021-y.	2017-yilga nisbatan 2021-yildagi o‘sish, foizda
O‘zbekiston Respublikasida asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar, mlrd.so‘m	72155,2	124231,3	195927,3	210195,1	239552,6	332,0
Qishloq, o‘rmon va baliq xo‘jaligiga kiritilgan investitsiyalar, mlrd.so‘m	5271,4	7991,9	12199,1	14776,8	17727,9	336,3
Respublika iqtisodiyoti asosiy kapitaliga jami kiritilgan investitsiyalarda qishloq, o‘rmon va baliqchilik tarmog‘iga kiritilgan investitsiyalarning ulushi, foizda	7,31	6,43	6,23	7,03	7,4	

Manba: O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika agentligi ma’lumotlari.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ikkinchi Toshkent xalqaro investitsiya forumida “Qishloq xo‘jaligi uchun sifatli investitsiyalar” mavzusida davra suhbati zarur ko‘rsatmalar, takliflar va fikr-mulohazalarga boy bo‘lgan. Zamonaviy qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarish jarayoniga innovatsion texnologiyalarini keng joriy etishni taqozo etmoqda. Shu bois mamlakatlar ilmiy-texnikaviy taraqqiyotga, ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilishga va kadrlar tayyorlashga katta miqdorda investitsiya jalb etmoqda. Mazkur sohaga yo‘naltirilayotgan investitsiyalar qishloq aholisining turmush darajasini oshirish, yangi ish o‘rinlari yaratish va qishloqda ekologik vaziyatni yaxshilashga qaratilgan. O‘zbekiston qishloq xo‘jaligi yerlaridan imkon qadar samarali foydalanish uchun qanday choralar ko‘rishi kerak? Mazkur davrada mana shu masalalar muhokama qilingan.

– So‘nggi yillarda O‘zbekistonda qishloq xo‘jaligi sohasida katta o‘zgarishlar yuz berdi, – deydi Aziz Voitov. – Xususan, 2 yilda 4000 dan ortiq tadbirkorlarga 200 ming gektar yerlar bo‘lib berildi, kichik fermerlarni qo‘llab-quvvatlash maqsadida 30 turdan ortiq subsidiyalar ajratildi. Ilgari yerni taqsimlash jarayoni mahalliy hokimiyatlar orqali amalga oshirilgan bo‘lsa, hozirda bu ish ochiq portal orqali onlayn tarzda amalga oshirilmoqda. Mamlakatimiz iqlim sharoitini hisobga olsak, bizga bugun suv tejovchi texnologiyalar juda ham zarur. Aynan mana shunday texnologiyalarni olib kelish uchun ham tadbirkorlarga subsidiya mablag‘lari ajratilmoqda. So‘nggi yillarda paxta to‘qimachilik klassterlari borasida ham manfaatga erishdik, ilgari bu borada ham muammolar ko‘p bo‘lgan. Bolalar mehnati va majburiy mehnatdan ozod etilgani ham jahon hamjamiyatida imidjimizni yaxshilashga hissa qo‘shdi. Fermer xo‘jaliklari va paxta to‘qimachilik klassterlari bilan dehqonchilikda xosildorlik oshirilmoqda. Shu maqsadlarda 5 yilda 5 milliard dollar investitsiya kiritildi.

Soha boshqaruvida davlat ishtirokini kamaytirish va investitsiyaviy jozibadorlikni oshirishda xalqaro hamkorlarimiz va XMIlar bilan yaqindan hamkorlik qilmoqdamiz. Paxta va g‘allada to‘liq bozor mexanizmiga o‘tildi, narxlar erkinlashib, jahon va mintaqaviy bozorlarga moslashdi. Fermer va dehqonlarga yer ajratishda mahalliy hokimliklar ishtiroki bekor qilinib, shaffof onlayn tizimga o‘tildi. Tadbirkorlar loyihalari uchun XMIlardan 2,5 mlrd dollar investitsiya jalb qilinib, jami 1,3 mlrd dollarli, shundan meva-sabzavotchilikda 1,1 mlrd dollar, chorvachilikda 270 mln dollar va boshqa yo‘nalishlarda 11,9 mln dollar qiymatidagi 4 mingta loyiha ishga tushdi.

2026-yilgacha Agrar va oziq-ovqat sohasiga har yili 1 mlrd dollar investitsiya jalb qilinadi deb ta’kidlab o‘tgan Qishloq xo‘jaligi vaziri A. Voitov “Barqaror rivojlanish maqsadlari: oziq ovqat xavfsizligi va suv ta’minoti” xalqaro konferensiyasida [6].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa o‘rnida ma’lumki qishloq xo‘jaligida qishloq xo‘jaligi ekinlari suv bilan ta’minlash muhim vazifa sanaladi. Davlatimiz tomonidan qarorlar qabul qilinib suv tejovchi texnologiyalarni keng joriy etish ishlari amalga oshirilmoqda. Qoraqalpog‘iston Respublikasi va viloyatlar kesimida qishloq xo‘jaligi tarmoqlarida muammolarni o‘rganib chiqish hamda Investorlar markazida ro‘yxatini tuzish yoki investitsiya menejerlari tomonidan muammolarni tahlil qilgan holda ro‘yxatni shakllantirish.

TARAQQIYOT ПРОГРЕСС PROGRESS

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 23-oktyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi qishloq xo‘jaligini rivojlantirishning 2020–2030-yillarga mo‘ljallangan strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF–5853-sonli farmoni
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 21-iyuldagi “Ma’muriy islohotlar doirasida investitsiyalar, sanoat va savdo sohasida davlat boshqaruvini samarali tashkil qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida” gi PF–111-sonli farmoni.
3. Xalmurzayev M. Q., Xomirzayeva M. M. Qishloq xo‘jaligiga investitsiyalar yo‘llash: muammo va yechimlar // Journal of economics, finance and innovation. 2022. Volume-I Issue 1. B. 65–73.
4. Qahhorov O. S., Naimov A. X., Sayfulloyev O. O. Agrosanoat majmuasiga investitsiyalarni jalb qilishning o‘ziga xos xususiyatlari hamda soha uchun kadrlar tayyorlash masalalari // Scientific progress Volume 2, Issue 4, 2021. B. 4–12.
5. Мустафаева Р.Р Современные тенденции инвестиций в сельское хозяйство // Экономика, предпринимательство и право Том 11, Номер 6, Июнь 2021. С. 1457–1468.
6. www.miit.uz.

TARAQQIYOT ПРОГРЕСС PROGRESS

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 7

© Materiallar ko‘chirib bosilganda “Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Тел.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

«Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot» jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi 26-uy.